

ANONİM ŞİRKETLERDE ÖNEMLİ MİKTARDA MALVARLIĞININ SATIŞI İLE İLGİLİ YARGITAY 11.HUKUK DAİRESİNİN KARARI ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Av. Prof. Dr. Mustafa TOPALOĞLU

I. Giriő

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu 408. maddesi 2. fıkrası (f) bendi ile “önemli miktarda Şirket varlığının toptan satışı” genel kurulun münhasır ve devredilemez görev ve yetkisi olarak düzenlenmiştir. Söz konusu maddede önemli miktarda Şirket varlığının toptan satışı için yetkili organın hangisi olduğu ifade edilmiőt ancak önemli miktarda Şirket varlığının ne olduğu, bunların toptan olarak satışının ne Şekilde gerçekeőtirilebileceđi hususlarına herhangi bir açıklık getirilmemiştir. Bahsi geçen hüküm hem doktrinde hem de uygulamada birçok tartıőmayı da beraberinde getirmiőtir. Bu makalede, anonim Şirketlerde önemli miktarda Şirket varlığının toptan satışına iliőtkin olarak TTK ve Yargıtay İçtihatları ele alınmak sureti ile değerlendirmelere yer verilmiőtir.

II. Önemli Miktar, Şirket Varlığı Ve Toptan Satış Kavramları

TTK m.374 uyarınca anonim Şirketin iőtletme konusunun gerçekeőtirilmesi için gerekli olan her çeőt iőt ve iőtlemeler hakkında karar almaya yetkili organ yönetim kuruludur. Kural olarak, Şirket nam ve hesabına iőtlemeler yapmaya yönetim kurulu yetkili olsa da belirli bir miktarda Şirket varlıkları, Şirketin iőtleyiőt ve devamlılığı bakımından önemli olduğundan, bu miktara varan iőtlemeler Türk Ticaret Kanunu’nda istisnai bir düzenlemeye tabi tutulmuőtur. TTK m. 408/2-f uyarınca “önemli miktarda Şirket varlığının toptan satışı” nı konu alan iőtlemeler genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıőtir. Önemli miktarda Şirket varlığının genel kurul kararı olmadan yönetim kurulu tarafından satışına iliőtkin alınan kararlar ve yapılan iőtlemeler, TTKm.391 hükmü uyarınca butlanla sakat olur. Bu kapsamda söz konusu istisnai durum TTK’ da detaylı olarak düzenlenmediğinden; önemli miktarda Şirket varlığının ne olduğu, bunların toptan olarak satışının ne Şekilde gerçekeőtirilebileceđi, genel kurula verilen bu yetkinin nasıl ve ne zaman kullanılacağı hususlarının açıklanması faydalı olacaktır.

1) Şirket Varlığı Kavramı

TTK'nın 408. maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendinde geçen "şirket varlığı" kavramından ne anlaşılması gerektiği tartışmalıdır. Genel kurulun yetkili olduğu işlemlerin konusu ve kapsamının belirlenebilmesi için öncelikle ilgili hükümlerde yer verilen farklı kavramların incelenmesinde fayda vardır. Şirketin tasfiyesine ilişkin TTK m. 538/2 "önemli miktardaki aktiflerin toptan satılabilmesi için genel kurul kararı" gerektiğini düzenlerken TTK m. 408/2(f)'de "şirket varlığından" bahseder. Doktrinde, "şirket varlığı ve aktif" kavramının ne ifade ettiği hususunda birkaç farklı görüş bulunmaktadır. Profesör DOMANIÇ' e göre aktif kavramı dar yorumlanmalıdır. Yazar, aktif kavramının içerisine, hemen tahsili mümkün olmayan, paraya çevrilebilen ve konusu para olmayan tüm alacakların ve bunların yanında menkul, gayrimenkul, pay senedi gibi çeşitli kalemlerin de dâhil olduğu düşüncesindedir. Profesör TEKİNALP ise, aktif kavramına yalnızca duran varlıkları dâhil etmektedir. Duran varlıklar kavramı ise belirli sürelerde nakde çevrilemeyen, başka bir deyişle değeri sürekli işletmede kalan malvarlığını ifade etmektedir. Bunlara örnek olarak taşınmazlar, tesis-makine ve cihazlar, taşıtlar, demirbaşlar gösterilebilir. Ancak bu konuda ticaret hukuk doktrininde görüş birliği mevcut değildir.

2) Önemli Miktar Kavramı

TTK kapsamında, önemli malvarlığıyla ilgili toptan satış işlemleri düzenlenerek genel kurul yetkili kılınmış olmakla birlikte, önemli miktarın ne olduğu konusuna açıklık getirilmemiştir. Kanundaki bu boşluğun doldurularak önemli miktardan ne anlaşılması gerektiği hâkimin takdir yetkisine bırakılmıştır. Bu kapsamda hâkim, yapılan işlemin şirketin önemli miktarda bir şirket varlığının satışı olup olmadığı hususunda bir inceleme yaparak bu işlemde yetkinin hangi organda olduğunu belirleyecektir. Bu belirleme esnasında hâkim, Yargıtay kararları doğrultusunda somut olaya ilişkin hususları TTK m.408/2-f'nin koruduğu menfaati gözeterek değerlendirecektir. Doktrinde önemli miktara ilişkin özel bir ölçüt önerilmemekle birlikte şirketin faaliyetlerini eskisine kıyasla önemli ölçüde sınırlayan veya şirketin işlem hacmini önemli ölçüde daraltan miktardaki malvarlığının satılması halinde, önemli miktarda malvarlığının satımından söz edilebileceği ifade edilmiştir.

3) Toptan Satış Kavramı

Kanuna göre toptan satış, varlıkların veya aktiflerin tek seferde satılması anlamına gelmektedir. Zira kanun koyucunun amacının da tek seferde varlık satışının yapılması

hususudur. Fakat yönetim kurulu tarafından, aynı kişiye teker teker satış yapılarak şirketin önemli miktarda mal varlığının satılması da kanuna karşı hile niteliğinde olup işlemlerin toptan satışta olduğu gibi geçersizliği söz konusu olur.

III. Satışa İlişkin Genel Kurul Kararında Karar Nisabı

Anonim şirketlerde önemli miktarda şirket varlığının devrini konu alan işlemler bakımından genel kurulun münhasır yetkisini kullanması, bu işleme genel kurulun muvafakat ettiğini gösteren genel kurul kararının alınması suretiyle kullanılır. TTK'nın 408. maddesinde genel kurulun önemli miktarda şirket varlığının toptan satışına ilişkin kararının hangi nisapla alınacağı düzenlenmediği gibi genel kurulun esas sözleşme değişikliklerine ilişkin kararlarında uygulanacak nisapların düzenlendiği TTK'nın 421. maddesinde de bu duruma ilişkin bir nisap öngörülmemiştir.

Buna karşın Anonim şirketlerde önemli miktarda varlığın satışına ilişkin düzenleme ile ilgili Türk Ticaret Kanunu'nun sona erme ve tasfiyeye ilişkin onuncu kısmında aktifleri satma yetkisi başlıklı 538. maddenin 2. Fıkrası; *"Önemli miktarda aktiflerin toptan satılabilmesi için genel kurulun kararı gereklidir. Bu karar hakkında 421 inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkraları uygulanır."* şeklinde düzenlenmiştir. Bu hüküm özellikle tasfiyeye girmiş anonim şirketler bakımından uygulama alanı bulmaktadır. TTK'da bu konuya ilişkin açık hüküm bulunmamasına karşın Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Hazır Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliğin toplantı ve karar nisapları başlıklı 22 maddesinin 12.fıkrası ise; *"Genel kurul toplantısında, önemli miktarda şirket aktiflerinin toptan satışı kararı, şirket sermayesinin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahiplerinin olumlu oylarıyla alınır. İlk toplantıda bu nisabın bulunmaması halinde, yapılacak ikinci toplantıda da aynı nisaplar aranır."* şeklinde düzenlenmiştir.

Doktrinde bir kısım görüş taraftarlarınca, tasfiye halindeki şirket için öngörülen genel kurul nisaplarının TTK 408'e örneksenemeyeceği ve kanunda öngörülmemen bir nisabın yönetmelikle konulamayacağından dolayı Genel Kurul Yönetmeliğinin m.22 (12) hükmüyle nisap konulması eleştiriye uğramıştır. Diğer bir görüş ise aynı konuda (önemli miktarda şirket aktifi/varlığının toptan satışı) alınacak genel kurul kararının şirketin tasfiye sürecinde olup olmamasına göre farklı nisaplara tabi olmasını tutarsız bularak TTK m. 538/2 ve m. 421/3 ve 4 ün kıyasen uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Doktrinde görüş birliği sağlanamayan

bu konuda Yargıtay yeni bir ilke karar vermiştir. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 08.12.2021 tarih E.2020/306, K.2021/6945 sayılı kararında söz konusu karar nisabı ile şu şekilde bir ilke kararı oluşturulmuştur:

“TTK'nın 418. maddesi gereği kanunda ya da esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir düzenleme bulunmadığı sürece genel kurul kararlarının olağan çoğunlukla alınması kural olup önemli miktarda mal varlığı satışı için de gerek kanunda gerekse somut davadaki davalı şirketin ana sözleşmesinde kuralın aksine ağırlaştırıcı bir düzenleme bulunmamaktadır. Her ne kadar doktrinde önemli miktarda mal varlığının satışına dair genel kurul kararının da TTK'nın 538/2 maddesinin atfıyla 421/3-4'te gösterilen nitelikli çoğunlukla alınmasının gerekli olduğu ve tasfiye halinde olmayan ortaklıklar için bu hususa yer verilmemesinin unutulma eseri olduğu ileri sürülmekte ise de kanun koyucunun nitelikli çoğunluk istemiş olması halinde bunu açıkça öngörmesi gerektiği gibi savunulduğu gibi unutmama halinin varlığında da bir yasa değişikliği ile murat hasıl olabileceğinden bu hususun unutulma eseri olduğu kabul edilemediği gibi kanunda yeter sayılar yönünden ayrıca ve açıkça düzenlenmemiş tüm genel kurul kararları TTK'nın 418. maddesindeki nisaplara tabi olduğundan bu yönde kanun boşluğu bulunduğu da kabul edilemez. Her ne kadar Yönetmelik'te faal/tasfiye halinde şirket ayrımı yapılmaksızın önemli miktarda şirket aktiflerinin toptan satış kararının nitelikli çoğunlukla alınacağına dair nisap öngörülmüş ise de bu nisap tasfiye halindeki şirketler için TTK'nın 538/2 maddesinin atfıyla 421/3-4 maddesinde gösterilen nisaptır ve bu nisabın faal şirketler için uygulanması normlar hiyerarşisine de aykırıdır.”. Yargıtay 11.Hukuk Dairesinin söz konusu kararında, Genel Kurul Yönetmeliğinde faal veya tasfiye halinde şirket ayrımı yapılmaksızın şirket aktiflerinin toptan satışı için %75'lik toplantı ve karar nisabı aranacağı öngörülmüşse de bu nisabın tasfiye döneminde olan şirketlerde yapılacak önemli miktarda aktif satışına ilişkin TTK m.538 (2) 'de öngörülen nisap olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda tasfiye halinde olmayan faal şirketler açısından TTK m.538 (2) hükmünde belirtilen nisaba ilişkin kanuni kuralın uygulanamayacağını altı çizilmiştir. Yüksek Yargıtay Ticaret Dairesi devamla, açık kanun hükmü olmayan bir konuda Genel Kurul Yönetmeliği m.22(12) ile %75 karar nisabının konulmasının normlar hiyerarşisine aykırı olacağını açıkça ifade etmiştir.

Kanaatimizce de tasfiye halindeki şirket için TTK'da özel olarak öngörülen genel kurul nisabına ilişkin karar nisabının toptan satışına ilişkin TTK 408 (2-f) kapsamında alınacak genel kurul kararlarında uygulanması mümkün değildir. Genel Kurul Yönetmeliği ile faal

şirketler Kanunda öngörülmeven bir genel kurul karar nisabının yönetmelik hükmüyle getirilmesi normlar hiyerarşisine aykırı olduğunda şüphe yoktur.

Yargıtay 11.Hukuk Dairesinin incelenen kararı anonim şirket malvarlığının toptan satışına ilişkin uygulamanın beklediğı bir karardı. Şimdi Ticaret Bakanlığının ilgili genel kurul karar nisabını Genel Kurul Yönetmeliğı yerine TTK'da açık kanuni düzenlemeye bağlayan bir kanun değışikliğini hazırlamasında yarar vardır